

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model) ของ
ชุมชนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

LEARNING AREA DEVELOPMENT THROUGH SUFFICIENCY ECONOMY
FAMILY MODEL OF THUBPUANG COMMUNITY
SI SAMRONG DISTRICT, SUKHOTHAI PROVINCE

โดย

อารีย์ ปรีดีกุล
ปราช เชื้อประดิษฐ์
เตือนใจ เชื้อประดิษฐ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ได้รับการสนับสนุนโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2560

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model) ของ
ชุมชนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

(ข้อตกลงเลขที่ 58-00-1842 รหัสโครงการ A-17-2560)

โดย

อารีย์ ปรีดีกุล
ปราช เชื้อประดิษฐ์
เตือนใจ เชื้อประดิษฐ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ได้รับการสนับสนุนโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2017

LEARNING AREA DEVELOPMENT THROUGH SUFFICIENCY ECONOMY
FAMILY MODEL OF THUBPUANG COMMUNITY,
SI SAMRONG DISTRICT, SUKHOTHAI PROVINCE

(Contract no 58-00-1842 Project code A-17-2560)

By

Aree Preedeekul
Prach Chueapradit
Tueanchai Chueapradit

Pibulsongkram Rajabhat University

This Project was supported by
Thai Health Promotion Foundation (ThaiHealth) And
Pibulsongkram Rajabhat University

2017

หัวข้องานวิจัยเรื่อง	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model) ของชุมชนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
ชื่อผู้วิจัย	อารีย์ ปรีดีกุล, ปราช เชื้อประดิษฐ์, เตือนใจ เชื้อประดิษฐ์
คณะ/สังกัด	คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ปี	2561
คำสำคัญ	แหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียง

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model)” เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research PAR.) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงในครัวเรือน (Family Model) เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงในครัวเรือน (Family Model) และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนของการวิจัยไว้เป็น 6 ขั้นตอน เริ่มจาก 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นของชุมชน 2) คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นครอบครัวที่สมัครใจสร้างแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน 3) กลุ่มเป้าหมายศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากเอกสารและจากกรณีตัวอย่าง 4) กลุ่มเป้าหมายพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน 5) ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน และขั้นตอนที่ 6) ประชาสัมพันธ์สัมฤทธิ์ผลของการดำเนินการแหล่งเรียนรู้สู่ชุมชนและสังคม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. ตัวผู้วิจัย 2. แบบประเมินความพึงพอใจ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครัวเรือนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 3 ครัวเรือน ใช้พื้นที่ในเขตตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เป็นที่ดำเนินงาน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานชุมชนโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาและด้านความพึงพอใจโดยวิธีหาค่าเฉลี่ย ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า กิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและสามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน ประกอบด้วย (1) การทำบ่อเลี้ยงปลา (2) การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ (3) การเลี้ยงเป็ด ไก่ (4) การปลูกพืชผักสวนครัว (5) การทำรั้วกินได้ (6) การทำสวนผลไม้รวม (7) การสร้างงานประดิษฐ์โดยใช้วัสดุขี้เถ้าที่มีในท้องถิ่น (8) การจำหน่ายผลผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงในครัวเรือน พบว่า กิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้จริงให้กับครัวเรือน ประกอบด้วย (1) กิจกรรมนำคือชีวิต (2) กิจกรรมกุหลาบแดงแปลงเป็นเงิน (3) ก.เอ๋ย ก.ไก่ (4) พืชผักสวนครัว (5) ผลไม้หลายชนิด (6) การทำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา (7) การจำหน่ายผลผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (8) การทำบัญชีครัวเรือน 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.57$)

Research Title LEARNING AREA DEVELOPMENT THROUGH SUFFICIENCY
ECONOMY FAMILY MODEL OF THUBPUANG COMMUNITY,
SI SAMRONG DISTRICT, SUKHOTHAI PROVINCE

Author Aree Preedeekul, Prach Chueapradit and
Tueanchai Chueapradit

Faculty Education

Institute Pibulsongkram Rajabhat University

Year 2017

Keywords LEARNING AREA DEVELOPMENT THROUGH SUFFICIENCY
ECONOMY

ABSTRACT

This study was based on the development of Thubpuang community, Si Samrong district, Sukhothai province using the sufficiency economy family model. The research had the following objectives: 1) Study the basic information on learning to know how to bring about development based on sufficiency economy family model, 2) develop the learning model based on sufficiency economy family model, and 3) study the satisfaction of the target group using various activities from the developed model. The research went through the following procedures; (1) studied the basic information and the needs of the local community, (2) selected the target group who volunteer to learn using the model based on sufficiency economy family model in their own location, (3) the target group studied the sufficiency economy philosophy from multi document and best practices, (4) the target group studied using the learning model based on sufficiency economy family model, (5) studied the target groups' satisfaction towards the model, (6) publicized the achievement of the community and society after using the learning model. The instruments used in this research were the researchers and the satisfaction questionnaires. The target groups were 3 local families who were residing in the research area, Thubpuang community, Si Samrong district, Sukhothai province. The data was analyzed by using the mean (\bar{X}).

The results of this research revealed that (1) the elements of the quality of life of the target groups in Thubpuang community, Si Samrong district, Sukhothai province included: 1) fish pond, 2) ornamental plants, 3) animal husbandry, 4) house plants, 5) backyard garden fence, 6) integrated fruit farming, 7) local artificial products, and, 8) selling the agricultural products that are found within the natural environment, (2) from the results of the developed learning model based on sufficiency economy family model. It was found that, the successful activities which could increase the family income consisted 8 activities as follows: Water is life, Red roses is money, Kor eiy Kor Kai, Backyard garden, Multi-fruit types, Earthenware production, Selling stand in with environmental products, and, Household account reporting, and, (3) the satisfaction of the target groups through the developed learning model based on sufficiency economy family model was at the highest level ($\bar{X}=4.57$).

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model) ของชุมชนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย” ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการเนื่องมาจากได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง ชุมชนตำบลทับผึ้ง และผู้นำชุมชน ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นแหล่งข้อมูลและเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย พร้อมทั้งได้ให้ความอนุเคราะห์พื้นที่สำหรับการวิจัย รวมทั้งหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ อันประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนน่าอยู่ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทำให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างสะดวก และได้ครอบครัวที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแบบอย่างด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับชุมชนในเขตตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่าน และทุกหน่วยงานมา ณ โอกาสนี้

อารีย์ ปรีดีกุล
ธันวาคม 2560

คำนำ

โครงการวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model) ของชุมชนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นโครงการที่พัฒนาขึ้นบนฐานแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจาก 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นของชุมชน เพื่อให้รู้ถึงความต้องการของชุมชนที่แท้จริงเกี่ยวกับกิจกรรมอาชีพต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และสามารถสร้างเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวได้จริงแล้วจัดทำรายการกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป 2) คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นครอบครัวที่สมัครใจสร้างแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model) เพื่อเป็นครอบครัวต้นแบบของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) เมื่อได้กลุ่มเป้าหมายแล้ว ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน และความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่กลุ่มเป้าหมายโดยการศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการที่ประสบผลสำเร็จด้านแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) กลุ่มเป้าหมายนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับกลับมาประยุกต์และพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model) ให้เหมาะสมกับบริบทกับชุมชนของตน โดยเลือกกิจกรรมที่ได้พิจารณาไว้ในขั้นตอนที่ 1 จนสำเร็จ 5) ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model) ที่ตนเองพัฒนาขึ้น และขั้นตอนที่ 6) ทำการประชาสัมพันธ์สัมฤทธิ์ผลของการดำเนินการแหล่งเรียนรู้สู่ชุมชนโดยการเชิญชวนให้ชุมชนเข้ามาศึกษาดูงาน จากการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมา ทำให้ได้แหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน ที่มีคุณภาพ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและเป็นแบบอย่างให้กับผู้สนใจสามารถเข้ามาศึกษาและนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวให้ กินดีอยู่ดีและมีศรีสุข โดยผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ากิจกรรมต่างๆ ที่พัฒนาให้มีขึ้นในแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model) ของชุมชนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ครั้งนี้ จะเป็นตัวอย่างของกิจกรรมที่ชุมชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ลดปัญหาความยากจนเพิ่มรายได้ ส่งผลให้ชุมชนที่ตนอาศัยอยู่เป็นชุมชนแห่งความสุข มีความเข้มแข็ง มั่งคั่งอย่างยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ได้เป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย

ธันวาคม 2560

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
1 บทนำ	1
ความเป็นมาหลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน	2
นิยามศัพท์	3
ผลที่ได้รับ.....	3
2 ทบทวนวรรณกรรม	4
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4
แนวคิดของเกษตรทฤษฎีใหม่	9
เกษตรกรรมแบบยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	16
แหล่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	18
คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	38
พื้นที่ดำเนินงาน	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
แผนการดำเนินงาน	38
วิธีการดำเนินการวิจัย	39
4 ผลการวิจัย.....	50
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงในครัวเรือน (Family Model)	50
ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความพอเพียงในครัวเรือน (Family Model)	52
5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	57
อภิปรายผล.....	57
สรุปผลการวิจัย.....	61
ข้อเสนอแนะ.....	62
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	67
ประวัติผู้วิจัย.....	110

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อแหล่งเรียนรู้สู่ความ
พอเพียงรูปแบบครัวเรือน (Family Model)..... 55

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 องค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	5
2 การแบ่งพื้นที่ทำกินตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่.....	15
3 ภาพกิจกรรมระดมสมอง.....	31
4 ภาพกิจกรรมจดแล้วไม่จน.....	31